

Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise seaduse
(muudatused seoses inimkaubanduse direktiivi uusversiooni
Eesti õigusesse ülevõtmisega) eelnõu juurde

Kooskõlastuse esitaja/ märkused	Justiits- ja digiministeeriumi vastus
Välisministeerium	
Välisministeerium kooskõlastab karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise seaduse (muudatused seoses inimkaubanduse direktiivi uusversiooni ülevõtmisega) eelnõu järgmiste märkustega	Teadmiseks võetud.
1. Välisministeeriumi hinnangul on eelnõuga kavandatud KarS § 133 lõike 1 tekst liiga pikk ja raskesti arusaadav. Palume kaaluda, kas õigusselguse ja arusaadavuse huvides oleks sätet võimalik nt liigendada või lihtsustada mõnel muul asjakohasel moel.	Mittearvestatud. Kaalutud sõnastuse muutmise lihtsustamist, kuid arvestades direktiivi ja konventsiooni sõnastusi ning KarS-i loogikat ja järjepidevust, jäetud tekst samaks.
2. Palume lisada seletuskirja punkti 6.4., et eelnõul on positiivne mõju rahvusvahelises kontekstis seoses sellega, et see viib Eesti õiguskorra paremasse kooskõlla inimkaubandusvastase Euroopa Nõukogu konventsiooniga. Samuti tuleks hiljemalt seletuskirja punktis 6.4. märkida ka eelnõuga kaasnev positiivne mõju Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist tulenevate õiguste tagamisel ja riigi positiivsete kohustuste täitmisel, viidates seejuures ka Euroopa Inimõiguste Kohtu infomaterjalile inimkaubanduse teemalise kohtupraktika kohta: Factsheet – Trafficking in human beings, October 2024, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Trafficking_ENG .	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.
3. Seletuskirja punktis 3.5. toodud põhiseaduspärasuse analüüsis palume kirjeldada ka eelnõu positiivset mõju seoses sellega, et kõrvaldatakse võimalikud puudujäägid nende põhiõiguste kaitsmisel või vähemalt parandatakse nende põhiõiguste kaitset, mida inimkaubandus võiks kahjustada (nt õigus elule, eraelu puutumatuse, füüsilise vabaduse ja piinamise keeld jt).	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.
4. Palume seletuskirjas selgitada, kas ja kuidas on kavandatud avalikkuse teavitamine asendusemaduse lisamisest KarS § 133 lõikesse 1, arvestades seejuures eriti ka KarSi kehtivust välisriigis.	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.
Siseministeerium	
Täname võimaluse eest esitada Siseministeeriumi tähelepanekud seoses karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise eelnõuga, millega võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu poolt 13.06.2024 vastu võetud direktiiv (EL) 2024/1712, millega muudetakse direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset. Esmalt rõhutame, et Siseministeerium toetab igakülgset inimkaubanduse vastase võitluse ja inimkaubanduse ohvrite tuvastamise ja abistamise tõhustamist. Samas peame väikeriigina arvestama, et direktiivide ülevõtmisel tuleb praeguses piiratud ressursside olukorras hoolikalt kaaluda ressursimahukaid meetmeid direktiivist tulenevate nõuete rakendamisel Eestis, keskendudes hädavajalikule. Siseministeeriumi seisukohad seoses kiireloomulise eelnõuga:	Teadmiseks võetud.

<p>1. Eelnõu sätestab muudatused Karistusseadustikus (KarS) nii inimkaubanduse (KarS §133) kui ka inimkaubanduse toetamise (KarS §133¹) koosseisude osas, mille tulemusena „toetamise“ koosseis muutub sedavõrd, et tasub kaaluda KarS §133¹ pealkirja muutmist või selle all oleva sisu liitmist inimkaubanduse paragrahvi (KarS §133) alla.</p>	<p>Mittearvestatud. Seksi ostmine inimkaubanduse ohvrilt ja teenuste tarbimine ei ole võrreldavad KarS § 133 inimkaubanduse tegudega, vaid on pigem seda toetavad, kui teenust ei tarbitaks, ei oleks kuritegu. Pealkirjas täpsemalt seksi ostmise ja teenuste tarbimise väljakirjutamine teeks pealkirja pikaks ja kohmakaks.</p>
<p>2. Võrreldes kehtiva seadusega on § 133 lõikesse 1 teo toimepanemise viisina lisatud inimrõöv. Kuivõrd KarS-s vastav koosseis puudub, siis võib tõendamisel tekkida praktilisi küsimusi. Kaaluda võiks täpsustavat selgitust, et „vabaduse võtmine“ hõlmab ka „inimrõövi“.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri muudetud.</p>
<p>3. Kehtiva redaktsiooni § 133 lõige 1 näeb teo toimepanemise viisina ette isiku abitu seisundi ärakasutamise ning eelnõuga seda ei muudeta. Siin tekib vastuolu, sest teo toimepanemine abitus seisundis isiku suhtes ei saa käsitleda kvalifitseeritud koosseisu tunnuseks (§ 133 lg 2 p 3), sest see on juba põhikoosseisu tunnuseks. Teeme ettepaneku § 133 lg 2 punkti 3 kehtetuks tunnistamiseks.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskiri täiendatud.</p>
<p>4. Eelnõu kohaselt lisatakse § 133 lõikesse 1 teo toimepanemise viisina kelmus. Tulenevalt KarS § 209 lõikest 1 loetakse kelmuseks teisele isikule varalise kahju tekitamine tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil. Seega tekib küsimus, kas kelmuse abil saab inimkaubanduse kuritegu toime panna. Peaks piisama pettusest, mis on ka kehtivas redaktsioonis ette nähtud toimepanemise viiside loetelus. TsÜS § 94 lõike 1 kohaselt on pettus isiku tahtlik eksimuse viimine või eksimuses hoidmine temale ebaõigete asjaolude avaldamise teel, eesmärgiga kallutada isik tehingut tegema.</p>	<p>Mittearvestatud. Seletuskirja täiendatud selgitusega.</p>
<p>5. Eelnõu järgi soovitakse täiendada KarS § 133 lg 2 p 5 sõnastust selliselt, et eristatakse raskendava asjaoluna raskete tervisekahjustuste puhul füüsilist ja vaimset tervisekahjustust. Tulenevalt KarS § 118 lõikest 1 loetakse tervisekahjustust raskeks, kui selle tekitamisega põhjustati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oht elule; 2) tervisehäire, mis kestab vähemalt neli kuud või kui sellega kaasneb osaline või puuduv töövõime; 3) raske psüühikahäire; 4) raseduse katkemine; 5) nägu oluliselt moonutatav ravimatu vigastus; 6) elundi kaotus või selle tegevuse lakkamine või 7) surm. <p>Tervisekahjustus tuvastatakse kohtuarstliku ekspertiisiga, selle tuvastamise kord on kehtestatud KarSRS § 32 lõike 3 alusel Vabariigi Valitsuse määrusega Seega on kehtivas õiguses juba reguleeritud, mis on raske tervisekahjustus ning kuidas seda tuvastatakse, mistõttu eelnõus kehalise ja psüühilise tervisekahjustuse eristamine tekitab pigem segadust.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja muudetud.</p>
<p>6. Lähtudes sama lõike teiste punktide sõnastustest teeme ettepaneku sõnastada § 133 lõike 2 punkt 11 nt järgmiselt: „see on toime pandud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil kannatanu kohta seksuaalset laadi pilte, videoid või muud sarnast materjali levitades.“ Ühtlasi leiame, et Direktiivi art 4 ülevõtmisel pole selge, kas ja kuivõrd tuleb raskendava asjaoluna käsitleda tehisintellekti abil ohvri kohta genereeritud/loodud materjali levitamist, kusjuures tuleb levitamise osas selgitada mõistet „info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil“. Pole selge, kuivõrd see mõiste puudutab inimkaubanduse kuriteokoosseisu vaatest nn „äppide“ abil genereeritud ja levitatavat materjali. Kuna KarS</p>	<p>Mittearvestatud. Pakutud sõnastus on teo toimepanemise viis, so kitsam kui direktiivis ettenähtud. Eelnõuga kavandatud sõnastus katab ka tehisintellekti loodud materjali levitamise. Seletuskirja vatsavalt täiendatud.</p>

<p>§133 lg 1 puhul on loetelusse lisatud „muu seksuaalne tegevus“, siis palume seletuskirjas selgitust, kas ja kuivõrd selle alla kuuluvad veebiplatvormidel korraldatud tegevused.</p>	
<p>7. Direktiiviga 2024/1712 (edaspidi Direktiiv) muudetakse direktiivi 2011/36/EL art 11 lõiget 1 selliselt, et inimkaubanduse ohvrile tuleb pakkuda eriabi ja toetust juba enne kriminaalmenetluse algatamist, selle ajal ning asjakohase ajavahemiku jooksul pärast kriminaalmenetluse lõppemist. Direktiivi art 11 lõige 5 kohaselt peavad abi- ja toetusmeetmed sisaldama toimetulekut võimaldavat elatustaset, st vähemalt sobivat ja turvalist majutust (sh varjupaigad ja muud sobivad ajutised majutuskohad), materiaalselt abi, vajalikku arstiabi, mis hõlmab ka psühholoogilist abi, nõustamist ja teavitamist ning vajadusel korraldada tõlketeenuseid.</p> <p>Ohvriabiseaduse (OAS) § 24 lõige 4 näeb ette, et kui Sotsiaalkindlustusametil või Tööinspeksioonil on kahtlus, et isik on inimkaubanduse ohver, võib Politsei- ja Piirivalveametilt või prokuratuurilt kinnituse saamiseni osutada isikule käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teenuseid kuni 14 kalendripäeva. PPA ei ole ainult uurimisasutus, vaid täidab ka muid ülesandeid, mille käigus puutub kokku võimalike inimkaubanduse ohvritega. Seega peaks PPA-l olema õigus suunata inimkaubanduse ohvri teenustele isik, kelle puhul on haldusmenetluse (nt piirimenetluse, rahvusvahelise kaitse menetluse, migratsioonijärelevalve menetluse) raames tekkinud kahtlus, et ta võib olla inimkaubanduse ohver.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt pakume OAS § 24 lg 4 muutmiseks järgmist sõnastust:</p> <p><i>„(4) Sotsiaalkindlustusamet osutab isikule, kes võib olla inimkaubanduse ohver, tema nõusolekul käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud vajalikke teenuseid, kuni Politsei- ja Piirivalveamet või prokuratuur on andnud teada, et ta ei ole käesoleva seaduse §4 lg 3 sätestatud kuritegudes kannatanu.“</i></p> <p>Ühtlasi juhime tähelepanu, et nõustamisteenuste puhul tuleb kindlustada kõrge valdkondlikku kompetentsi ning seetõttu peame oluliseks sätestada, et rahvusvahelise kaitse saamise osas ning elamisloa taotlemise võimalustest kriminaalmenetluses nõustab pädev asutus – PPA või prokuratuur.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja muudetud.</p>
<p>8. Eelnõuga koos esitatud vastavustabelis on märgitud, et Direktiivi artikli 14 lõikes 3 sätestatud nõude (erimeetmed inimkaubanduse lapsohvrile) ülevõtmiseks puudub vajadus Eesti õigust täiendada või muuta. Vastavustabeli kohaselt on see norm üle võetud OAS §-ga 31 lg 1 p 3 ja §-ga 8. Juhime tähelepanu, et OAS § 31 lõikes 1 ei ole punkti 3. OAS § 8 puudutab ohvri abivajaduse hindamist. Palume täpsustada, milliseid meetmeid on direktiivi 2024/1712 artiklis 14 lõikes 3 silmas peetud ja kas see võib hõlmata ka elamisloa andmist inimkaubanduse lapsohvri perekonnaliikmele.</p>	<p>Arvestatud. Muudetud vastavustabelit. Selgitame, et meetmed, millele art 14 lõikes 3 viidatakse tulenevad ohvrite direktiivi artiklist 4 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/29/EL, 25. oktoober 2012, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK) ja on seotud peamiselt abi ja toetusega ohvritele, samuti teabe andmise, hüvitiste, õigusabi taotlemise jm-ga. Elamisloa andmisega ei ole nimetatud meetmed seotud.</p>
<p>9. Direktiivi pp 15 kohaselt peab igas liikmesriigis määratud kontaktasutus olema ohvrite piiriülese suunamise kontaktpunktiks erinevates liikmesriikides ohvrite piiriülese toetamise eest vastutavate asutuste või institutsioonide suhtluses ja see ei saa olla ohvrite endi kontaktpunkt. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu kavandi § 7 kohaselt peaks</p>	<p>Antud selgitus. Tegemist on määruse esialgse kavandiga ning sellega töötatakse põhjalikult edasi ning määruse eelnõu ja seletuskiri esitatakse</p>

<p>kontaktasutus tegema koostööd teiste riikide kontaktasutustega, muu hulgas koordineerima abi, toetuse ja kaitse pakkumist inimkaubanduse ohvritele, kes vajavad rahvusvahelist kaitset või soovivad sellist kaitset taotleda. Hetkel jääb ebaselgeks, milline on Sotsiaalkindlustusametile (SKA-le) kavandatud kontaktasutuse roll rahvusvahelise kaitse taotlemise protsessis.</p>	<p>uuesti kooskõlastusele. Lisaks selgitame, et rahvusvahelise kaitse taotlemise protsess on eraldiseisvalt reguleeritud ja SKA-l ei ole selles rolli. Küll aga rahvusvahelise kaitse saajad võivad IK ohvritena saada tugiteenuseid SKA-st ja kontaktasutusena saab SKA neid teenuseid korraldada.</p>
<p>10. Eelnõu ega seletuskirja tekstist pole selge kuidas on plaanis rakendada Direktiivi p-s 20 sätestatud kohustust, et liikmesriigid ei saada ohvreid liikmesriiki, mille puhul on piisav alus arvata, et ohvrid võivad sellesse liikmesriiki üleandmisel seista silmitsi reaalse ohuga, et nende põhiõigusi rikutakse kujul, mis on võrdsustatav ebainimliku või alandava kohtlemisega põhiõigust harta art 4 tähenduses. Palume täpsustada, kas sellise keelu puhul on olemas teaduspõhised hinnangud Euroopa Liidu liikmesriikide lõikes? Samuti ei ole selge kelle pädevuses võib olla otsustamine, et inimkaubanduse ohvrit ei ole lubatud teise Euroopa Liidu liikmesriiki saata.</p>	<p>Antud selgitus. Viidatud punkt 20 on põhjenduspunkt ja ei pea üle võtma. Tegemist on sisuliselt direktiivi seletuskirjaga, millel puudub õiguslik jõud. Lisaks märgime, et OAS § 24 lg 3 kohaselt osutatakse ohvrile abi vajaduse äralangemiseni. Kuna EL-is on liikumisvabadus ja kui inimene ei saa naasta riiki kust ta tuli, reaalse ohu tõttu, võib ta soovi korral liikuda mõnda teise EL riiki.</p>
<p>11. Direktiivi art 11 lg 4 punkti a kohaselt on kohustus kehtestada ohvrite avastamise ja varajase tuvastamise miinimumnõuded. Seega puudub liikmesriikidel kohustus kindlaks määrata ohvrite tuvastamise indikaatoreid, nagu see on ette nähtud Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu kavandi § 4 lõikes 2. Leiame, et inimkaubanduse kuriteos kannatanu määratakse kindlaks kriminaalmenetluse raames ja ühtsete ohvri tuvastamise indikaatorite kehtestamine ei ole võimalik.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>12. Eelnõule lisatud määruse osas on siseministeeriumil lisaküsimusi seoses Sotsiaalkindlustusameti ülesannetega piiriülese suunamise kontaktasutuseks määramisel (vt Määruse §7). Selgitame, et „varjupaigaasutus“ ei ole ohvreid abistav organisatsioon ohvriabi mõistes. Varjupaigaasutuse eesmärk on välismaalase õigusliku staatuse määramine st otsustamine, kas sellekohase taotluse esitanud välismaalane vajab rahvusvahelist kaitset. Staatust määrav asutus abistavaid teenuseid ei osuta.</p> <p>„Vastuvõtuasutuse“ eesmärk on rahvusvahelise kaitse taotlejate majutamine ja sellega seotud teenuste pakkumine. „Varjupaigaasutus“ on alati riigiasutus, mille ülesannet ei saa üle anda, vastuvõtuasutus on reeglina riigiasutus kuid seda ülesannet võib ka üle anda.</p> <p>Direktiivi artikli 11 lõike 4 punkti c kohaselt on koordineeriva asutuse ülesandeks luua koos varjupaigaasutustega koostöökord või protokollid, et tagada ohvri individuaalset olukorda arvesse võttes abi, toetuse ja kaitse pakkumine inimkaubanduse ohvritele, sh nende suhtes, kes vajavad rahvusvahelist kaitset või soovivad sellist kaitset taotleda.</p> <p>Nimetatud sätte kohaselt on vaja luua kõikideks nimetatud olukordadeks koostöö kord, kuidas rahvusvahelise kaitse menetluses ja inimkaubanduse ohvri abistamise protsessis teavet vahetada ja välismaalast teavitada. Seega on tegemist Sotsiaalkindlustusameti ja PPA vahelise koostöösuunaga. Euroopa Komisjon toetab Euroopa Liidu poolt rahastatud Technical Support Instrument (TSI) projekti raames PPA ja SKAd protsessikirjelduste ja juhiste loomisel seoses koostööga paralleelselt kulgevate protsesside puhul, milleks on haldusmenetlus, kriminaalmenetlus ja ohvrile teenuste pakkumine selliselt, et vältida dubleerimist kõikides aspektides ning tagada andmekaitse reeglitele vastav teabevahetus.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Ühtlasi selgitame, et tegemist on määruse esialgse kavandiga ning sellega töötatakse põhjalikult edasi ning määruse eelnõu ja seletuskiri esitatakse uuesti kooskõlastusele.</p>

<p>Kogu teemakäsitluse puhul on võtmetähtsusega, et ainuüksi inimkaubanduse ohvriks olemine ei ole rahvusvahelise kaitse andmise aluseks.</p> <p>Direktiivi artikli 11a kohaselt peavad PPA, prokuratuur ja SKA tegema koostööd, muuhulgas seetõttu et menetlused kulgevad paralleelselt. Koostöö peab hõlmama ka rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise võimaluste tutvustavate materjalide jagamises kriminaalmenetluse käigus nii PPA-s kui prokuratuuris. Samuti on vajalik teadlikkuse tõstmise taotleja õiguste ja kohustuste osas.</p> <p>Kuna kiireloomuline menetlus nõudis keskendumist seaduse muutmise eelnõule, siis põhjalikumad kommentaarid määruse eelnõu kohta saab Siseministeerium esitada määruse eelnõu menetlemise käigus.</p>	
<p>13. Vastavustabelis toodud Direktiivi artikkel 11a kohta täpsustame, et nimetatud real olevad Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse (VRKS) viited lähitulevikus muutuvad, sest Riigikogus on menetlemisel 831 SE, millega kehtestatakse uus VRKS terviktekst. Samal real olev viide Euroopa Liidu rahvusvahelise kaitse- ja rändehalduse õigustikule samuti vajab täpsustamist.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Ühtlasi selgitame, et vastavustabelisse on selle kohta märke tehtud.</p>
<p>Sotsiaalministeerium</p>	
<p>Olete saatnud meile kooskõlastamiseks karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise seaduse (muudatused seoses inimkaubanduse direktiivi uusversiooni ülevõtmisega) eelnõu. Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>1. Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse karistusseadustiku § 133¹ lõiget 1 ja sätestatakse, et inimkaubanduse toetamise kuriteoga on muu hulgas tegemist siis, kui teenuse kasutaja teab, et teenust osutav isik on inimkaubanduse kuriteos kannatanu. Palume analüüsida, kas antud juhul ei ole kohasem kasutada „kannatanu“ asemel mõistet „ohver“, sest inimkaubanduse toetamise kuriteo toimepanemise ajal ei ole veel inimkaubanduse kuritegu formaalselt tuvastatud.</p>	<p>Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja muudetud.</p>
<p>2. Eelnõu §-ga 2 täiendatakse ohvriabi seaduse (OAS) §-i 24 uue lõikega 9, millega nähakse ette volitusnorm Vabariigi Valitsuse määruse kehtestamiseks. Määruses reguleeritav ei ole kitsalt seotud Sotsiaalkindlustusameti poolt osutatava inimkaubandusohvri teenusega, vaid on laiem. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku määruse volitusnorm näha ette OAS § 14 lõikena 4 järgmises sõnastuses: Inimkaubanduse ohvrite <u>abistamiseks</u> riikliku suunamismehhanismi, ohvrite piiriülese suunamise kontaktasutuse, inimkaubanduse ennetuse ja koolitusega tegelevate asutuste ja riikliku inimkaubandusevastase võitluse koordinaatori ülesanded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.</p>	<p>Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja muudetud.</p>
<p>3. Eelnõu seletuskirjale lisatud määruse kavandi § 6 kohaselt antakse Sotsiaalkindlustusametile ametlikult inimkaubanduse kontaktpunkti roll. Selle andmine toob tõenäoliselt kaasa täiendavad tööülesanded, mis eeldavad lisatööjõu kaasamist või olemasoleva personali ümberkorraldamist, suurendades seeläbi tööjõukulusid. Kontaktpunkti funktsioon tähendab pidevat koordineerimist eri asutuste, õiguskaitseorganite ja teenuseosutajatega, mis võib kasvatada nii töökoormust kui ka sellega seotud tegevuskulusid. Inimkaubanduse juhtumite lahendamine eeldab spetsiifilist väljaõpet ja regulaarset täiendkoolitust, mis toob kaasa täiendavad koolitus- ja arenduskulud. Kontaktpunktina tegutsemine võib samuti suurendada pöördumiste arvu.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.</p>

<p>Rahvusvahelise koostöö ja teabevahetuse intensiivistumine võib suurendada lähetuste ning tõlkimisega seotud väljaminekuid. Kui kontaktpunkti ülesandeks saab ka teadlikkuse tõstmine, tuleb arvestada kommunikatsiooni- ja teavituskampaaniate kavandamise ning elluviimise kuludega. Eelnõu seletuskirja kohaselt ei ole nimetatud lisanduvate kuludega arvestatud ja täiendavat raha Sotsiaalkindlustusametile planeeritud ei ole. Eelnõuga lisanduvate kulude katteallikad tuleb ette näha seletuskirjas, vastavate vahendite leidmiseks riigieelarvest tuleks Justiits- ja Digiministeeriumil esitada vastav taotlus (s.o direktiivi ülevõtmisega kaasnevad otsesed kulud). Sotsiaalkindlustusameti hinnangul on kontaktpunkti rolli täitmisega seotud püsiv lisakulu alates 2027. aastast ca 75 000 eurot aastas. Ühekordsed kulud (nt koolitused) on võimalik katta käimasolevatest sisejulgeolekufondi välisprojektidest ja tulevastest EL uue perioodi rahastamismehhanismidest, kuid palume neid katteallikaid seletuskirjas täpsemalt avada.</p>	<p>Täiendavate kulude ettepanekuga arvestatud osaliselt. Seletuskirja täiendatud.</p>
<p>Rahandusministeerium</p>	
<p>Kooskõlastatud märkusteta</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>